

Aan: Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de
Tweede Kamer der Staten Generaal
Van: College van Bestuur Gilde Opleidingen
Onderwerp: Position paper Gilde Opleidingen rondetafelgesprek nieuwe bekostiging OCW
Datum: 14 september 2026

Geachte leden van de vaste Kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gilde Opleidingen heeft grote waardering voor de beweging die wordt gemaakt met het wetsvoorstel Herziening Bekostiging mbo. Voor Gilde Opleidingen, actief in Noord- en Midden-Limburg, is deze beweging van bijzondere betekenis vanwege de demografische krimp in onze regio en de noodzaak om ook bij dalende studentenaantallen een toegankelijk en regionaal dekkend opleidingsaanbod in stand te houden.

Het nieuwe model heeft niet alleen oog voor demografische ontwikkelingen, maar ook voor regionale kenmerken zoals uitgestrektheid van het gebied en bereikbaarheid. Daarmee biedt het een sterke basis om kwalitatief goed en toegankelijk onderwijs voor alle studenten in stand te houden en draagt het bij aan de vitaliteit van regio's.

Het model biedt ons als instelling meer ruimte en mogelijkheden om als school de regionale economische structuur te versterken, sociale cohesie te bevorderen, het gesprek met regionale partners en bedrijven voort te zetten, de school als ontmoetings- en ontwikkelplek voor jongeren en volwassenen te behouden en blijvend te investeren in toegankelijk, bereikbaar en goed onderwijs.

Investerings en keuzes met het oog op de krimp

De afgelopen jaren heeft Gilde Opleidingen belangrijke strategische keuzes gemaakt op het gebied van vastgoed. Met het oog op demografische krimp is het aantal vierkante meters teruggebracht en is geïnvesteerd in verduurzaming. Daarnaast hebben we de personeelsomvang in zowel het onderwijs als de ondersteuning doelgericht aangepast aan de dalende studentenaantallen.

Ook is geïnvesteerd in innovatief en flexibel onderwijs in de regio, in maatwerk en in Leven Lang Ontwikkelen. Verder zijn regionale partnerschappen versterkt met bedrijven, instellingen en onderwijsorganisaties in het voortgezet onderwijs, mbo en hbo. Daarbij wordt de regionale opleidingsinfrastructuur steeds vaker meervoudig benut. Voorbeelden hiervan zijn de gezamenlijke technieklocaties met het voortgezet onderwijs (OGVO) en de samenwerking met hogeschool Fontys op het gebied van maakindustrie en robotica in Venlo. Met deze maatregelen hebben wij een stevigere basis gelegd om toekomstige demografische krimp het hoofd te bieden.

Deze keuzes hebben geleid tot een goede uitgangspositie, maar hebben tegelijkertijd veel inspanning gevraagd en binnen Gilde Opleidingen pijnlijke keuzes noodzakelijk gemaakt. Daardoor zijn sommige rollen en functies kwetsbaar georganiseerd. Ook kosten samenwerking en partnerschappen veel energie en zijn deze vaak complex, terwijl de investeringen in tijd en middelen doorgaans voorafgaan aan de uiteindelijke opbrengsten.

Belang van een herziene bekostiging

Een steviger en stabiel fundament, een vereenvoudiging van de prijsfactoren en meer aandacht voor regionale kenmerken en regionale samenwerking geven ons de ruimte om dergelijke transitie ook in de toekomst vorm te blijven geven. Bovendien maakt de herziene bekostiging het mogelijk om kleine, voor de regio unieke en belangrijke opleidingen te behouden, zoals opleidingen in de infrasector die in samenwerking met regionale bedrijven worden aangeboden. Daarmee blijft essentiële opleidingscapaciteit behouden voor de regio en in dit geval voor heel Limburg. Het behoud van een regionaal dekkend opleidingsaanbod is daarbij van groot belang. Wanneer opleidingen uit een regio verdwijnen, worden studenten geconfronteerd met langere reistijden en doet zich de noodzaak voor om voor een andere opleiding te kiezen dan de opleiding van de eerste keus. Ook neemt daarmee het risico op schooluitval toe. Het voorkomen van verschralling van het opleidingsaanbod draagt daarom niet alleen bij aan de toegankelijkheid van het mbo, maar ook aan kansengelijkheid en een goede aansluiting op de regionale arbeidsmarkt. Macrodoelmatigheid moet daarbij niet uitsluitend worden beoordeeld vanuit de omvang van een individuele opleiding, maar ook vanuit de maatschappelijke en economische betekenis ervan ten behoeve van een vitale regio.

Aandachtspunten

Tegelijkertijd zien wij nog enkele aandachtspunten:

- De concurrentieprikkels is niet volledig verdwenen. Hoewel het uitgangspunt regionale samenwerking is, zowel tussen mbo-instellingen onderling als met bedrijven, onderwijsinstellingen en andere organisaties, kunnen in de praktijk nog spanningen ontstaan tussen samenwerking en institutionele belangen. Studentstromen, economische structuren, sectorale samenwerkingsverbanden en gemeente- en provinciegrenzen sluiten immers niet altijd aan op bestaande bestuurlijke indelingen. Wij vragen daarom om bij de verdere uitwerking ruimte te bieden voor (boven)regionale maatwerkafspraken en te voorkomen dat de bekostigingssystematiek onbedoeld nieuwe concurrentieprikkels tussen instellingen creëert. De bekostiging zou regionale samenwerking over institutionele grenzen heen juist moeten ondersteunen.
- Daarnaast verdient het aandacht hoe de kwaliteitsmiddelen en de Werkagenda mbo worden geïntegreerd in het nieuwe bekostigingsmodel. Voor met name instellingen in regio's met dalende studentenaantallen is het van belang dat deze integratie niet leidt tot een beperking van de financiële ruimte om te blijven investeren in kwaliteit, innovatie en regionale samenwerking. Wij vragen daarom om bij de verdere uitwerking te waarborgen dat ook instellingen in krimpregio's voldoende investeringsruimte behouden om een toekomstbestendig en regionaal dekkend onderwijsaanbod in stand te houden.
- Tot slot is voldoende voorspelbaarheid in de overgang naar het nieuwe model van belang. Instellingen moeten meerjarig kunnen anticiperen op financiële effecten, zodat noodzakelijke keuzes in vastgoed, personeel en opleidingsportfolio zorgvuldig en tijdig kunnen worden gemaakt. Wij vragen daarom om tijdige duidelijkheid over de financiële effecten en een zorgvuldig transitie pad.

Waardering voor het proces

Wij waarderen de wijze waarop het ministerie het proces heeft ingericht en de zorgvuldige afweging die is gemaakt tussen de verschillende elementen van het voorstel. Daarnaast prijzen wij het onderlinge begrip binnen de MBO Raad. Wij zijn ons er zeer van bewust dat de effecten van de nieuwe bekostiging voor andere mbo-instellingen minder positief kunnen uitvallen.

Conclusie

Gilde Opleidingen ondersteunt de herziening van de bekostiging van het mbo. Wij zijn verheugd dat er nadrukkelijk oog is voor regionale kenmerken en omstandigheden. Het voorstel zorgt voor een sterkere en stabielere basisfinanciering, ondersteunt regionale samenwerking en draagt bij aan het behoud van een toegankelijk opleidingsaanbod voor alle studenten. Daarbij is het voor ons van belang dat de verdere uitwerking voldoende ruimte laat voor regionale samenwerking, investeringskracht en een voorspelbare overgang naar het nieuwe model. Daarmee biedt het voorstel een belangrijk antwoord op de uitdagingen van demografische krimp en arbeidsmarktontwikkeling, waardoor wij onze meervoudige opdracht voor studenten, werkgevers en andere partners in de regio ook in de toekomst kunnen blijven vervullen.

Voor vragen kunt u contact opnemen met cvb@rocgilde.nl